

Kolonie Stormmeeuwen bij kassencomplex te Rijsenhout in 2007 en 2008

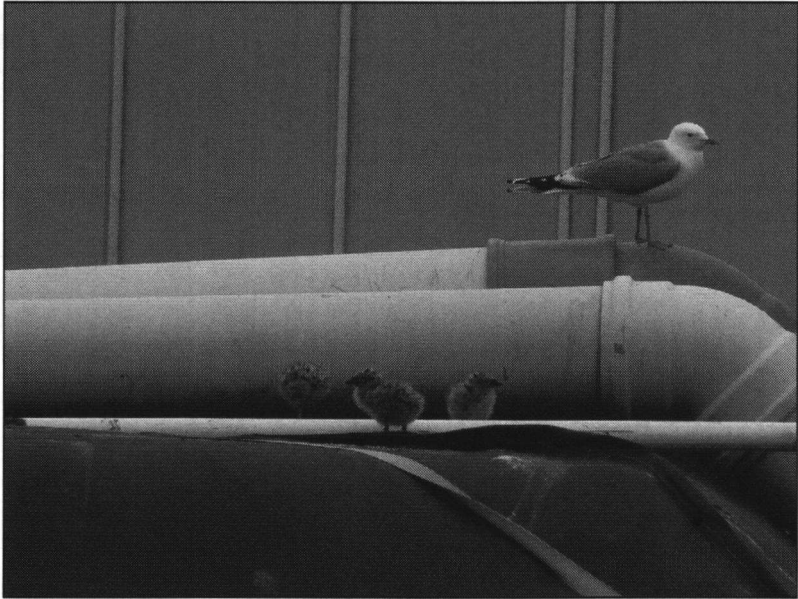
Fred Cottaar

Inleiding

Stormmeeuwen staan erom bekend dat ze soms op onverwachte plaatsen in het binnenland van onze regio broeden (Groot & Cottaar, 1992; Geelhoed et al., ter 1998). Daardoor laten ze zich niet eenvoudig in kaart brengen en is oplettendheid in het veld vereist. In de zomer van 2007 werd bij enkele bassins te Rijsenhout in de Haarlemmermeer de aandacht getrokken door een aantal luid alarmerende Stormmeeuwen. Nader onderzoek bracht aan het licht dat er zich hier minimaal één paar bevond met nog niet vliegvlugge kuikens. Omdat er veel meer adulte Stormmeeuwen op deze plaats aanwezig waren rees het vermoeden dat er hier wellicht meer paren gebroed zouden kunnen hebben en zich hier dus een kleine kolonie bevond. Dit artikel geeft een beschrijving van het gebied alsmede een overzicht van de waarnemingen in 2007 en 2008. Tevens wordt een overzicht gegeven van het huidige voorkomen van de Stormmeeuw als 'binnenland' broedvogel in de regio.

Beschrijving broedplaats Rijsenhout

De vogels werden aangetroffen in een gebied dat zich bevindt tussen de westzijde van de bebouwde kom van Rijsenhout en de Aalsmeerderweg in de Haarlemmermeer (atlasblok 31-12-23, A.C. 107-473). Naast de Aalsmeerderweg bevindt zich een brede waterpartij. Tussen deze waterpartij en een kassencomplex bevinden zich twee aan elkaar gekoppelde bassins, die vermoedelijk dienen voor de opvang van regenwater. Langs de randen van deze bassins bevindt zich een gras- en kruidenstrook van enkele meters breed, die minimaal één maal per jaar wordt gemaaid. Ten noorden van deze twee aan elkaar gekoppelde bassins bevinden zich, gescheiden door een sloot, nog enkele bassins. De bassins zijn enkele tientallen meters breed en een honderdtal meters lang. De gevonden nesten lagen op de rand van deze bassins. In alle gevallen waren deze gelegen tegen kleine objecten zoals tegels of buizen.

Stormmeeuw met jongen bij kassen complex te Rijsenhout. Fred Cottaar.

Waarnemingen

In 2007 werd de eerste waarneming gedaan op 8 juli. Er werden in totaal 11 adulte Stormmeeuwen waargenomen, waarvan één paar met twee grote kuikens op de randen van het bassin. Op 15 juli werden 14 adulte Stormmeeuwen aangetroffen, waarvan vier paar met respectievelijk 2, 2, 2 en 1 grote jongen. Minimaal drie juveniele vogels waren reeds vliegvlug. Regelmatig vlogen ze rondjes boven de bassins en het kassencomplex, onder toezien van de oude vogels die luid roepend op de kassen stonden. Eén van de jonge vogels werd in het gras langs één van de bassins foeragerend op insecten waargenomen. In 2008 werden vier bezoeken gebracht aan het terrein. Tijdens het eerste bezoek op 10 mei werden 14 adulte exemplaren aangetroffen; twee paren waren toen al bezig met nestbouw. Op 7 juni werden 9 adulte vogels en drie bezette nesten op de randen van de bassins aangetroffen, waarvan er één drie kleine kuikens bevatte. Tevens werd een mogelijk vierde nest aangetroffen dat net in aanbouw was of een restant was van een eerder broedgeval. Op 15 juni werden vijf adulte exemplaren gezien en hadden mini-

maal twee paren kleine kuikens (2 en 1 exemplaren). De kuikens verbleven met name op de randen van deze bassins, maar liepen daar ook wel eens vanaf om rond te scharrelen in het gras. Dit gaf een goede schuilgelegenheid bij onraad. Ook verdwenen de kuikens wel eens uit het oog om in de niet zichtbare delen van de bassins te gaan. Mogelijk is hierdoor het totaal aantal kuikens en juvenielen in een aantal gevallen onderschat. Desondanks leverden waarnemingen van langere duur vermoedelijk meestal wel een goed beeld op van het aantal kuikens en juvenielen, omdat de jongen bij terugkomst van de ouders hevig bedelend tevoorschijn kwamen. Op 6 juli ten slotte werden drie paren met grote kuikens aangetroffen, waarvan er zeker twee vliegvlug waren. Ook nu werd weer een vrijwel vliegvlug jong waargenomen die op insecten fourageerde in de vegetatie langs de bassins. Tijdens dit laatste bezoek was tevens een tweedejaars Stormmeeuw in de kolonie aanwezig.

Discussie

Stormmeeuwen broeden sinds 1928 in de regio Zuid Kennemerland (Geelhoed et al., 1998). De soort werd toen echter met name in de kuststreek broedend aangetroffen. Blekendaal (1970) vermeldt niets over broedende Stormmeeuwen in de Haarlemmermeer in de jaren 1966-1969. Gedurende de zeventiger jaren stond de soort ook nog als een uitgesproken broedvogel van de kust bekend (Vogelwerkgroep Avifauna West Nederland, 1981). In de tachtiger jaren wordt de Stormmeeuw voor het eerst beschreven als broedvogel in de Haarlemmermeer, met name op akkers (Ruitenbeek et al., 1990). Dat deze soort niet alleen in de Haarlemmermeer broedde wordt in een overzicht van Groot & Cottaar (1992) beschreven. Een aantal van door hun beschreven plaatsen werden in 2008 of de afgelopen jaren nog steeds door Stormmeeuwen bezet inclusief het Sluizencomplex bij IJmuiden, het CORUS terrein in Velsen, de Verenigde Binnenpolder, de Waarderpolder, de voormalige Suikerfabriek bij Halfweg, het industrieterrein bij Spaarndam en Schiphol. Er zijn echter buiten het in dit artikel beschreven geval bij Rijsenhout nog meer plaatsen waar Stormmeeuwen in 2008 of in de afgelopen jaren in het binnenland van onze regio hebben gebroed. Bevestigde broedgevallen zijn bekend van Cruquius-Oost, en het industrieterrein De President te Hoofddorp. Mogelijke broedgevallen vonden plaats op industrieterreintjes bij Cruquius en Nieuw-Vennep.

Het aantal broedparen op de meeste van deze plaatsen varieert van 1-3. De broedplaats bij Spaarndam is in 2008 verloren gegaan door uitbreiding van een nieuwe woonwijk. De twee gebieden in het binnenland met een groter aantal broedparen bevonden zich in de Verenigde Binnenpolder (5-6 paar) en bij Cruquius-Oost (in 2003 37 paar, later afnemend tot 7 paar in 2007). Deze laatste kolonie is niet meer bezet; Vestiging

van vogels op het dak van het PWN pompstation is in 2008 tegengegaan in verband met besmetting van het drinkwater. In 2008 vond nog wel een succesvol broedgeval plaats op het dak van een garagebedrijf in Cruquius-Oost. De kolonies bij IJmuiden en Velsen herbergen de meeste broedparen in onze regio. In 2008 werden in dit kustgebied in totaal 72 paar aangetroffen. Vrijwel alle paren broeden hier tegenwoordig op door mensen geproduceerde 'obstakels' (Cottaar, 2004).

De vondst van de kolonie bij Rijsenhout in 2007 was grotendeels een toevalstreffer; Alarmerende vogels trokken de aandacht, waardoor verschillende broedgevallen konden worden vastgesteld. Het totale aantal voor 2007 zal tussen de 4-6 territoria gelegen hebben, gebaseerd op het aantal nesten en waarnemingen van aanwezige adulte exemplaren. Echter de waarnemingen vonden plaats na de tijd die door van Dijk et al. (2004) voorgeschreven wordt voor bepaling van het aantal broedparen. In 2008 kon dankzij een groter aantal waarnemingen een aantal van minimaal zes territoria worden aangehouden. In beide jaren werden met succes kuikens groot gebracht, waardoor uitbreiding van het aantal vogels in de komende jaren voor de hand ligt.

Literatuur

- Blekendaal, P.H., 1970. De vogels van de Haarlemmermeerpolder. Avifaunistisch Overzicht over de jaren 1966 t/m 1969.
- Cottaar, F., 2004. Stormmeeuwen zoeken het hogerop. Nieuwsbrief Nederlandse Zeevogelgroep (NZG): 6(1): 3-4.
- Van Dijk, A.J., Hustings, F. & van der Weide, M., 2004. Handleiding Landelijk Soortonderzoek Broedvogels. SOVON, Beek-Ubbergen.
- Geelhoed, S., Groot, H., Huijssteeden E. van, Leeuwen, G. van & Nobel P. de (red.), 1998. Vogels in het landschap van Zuid-Kennemerland en de Haarlemmermeer. Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland/KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Groot, H. & Cottaar, F., 1992. Meer broedgevallen van de Stormmeeuw *Larus canus* in Noord-Holland buiten het duingebied. Sula 6: 112-113.
- Ruitenbeek, W., Scharringa, (C) J.G. & Zomerdijk, P.J. (red.), 1990. Broedvogels van Noord-Holland. Stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland / Provinciaal Bestuur van Noord-Holland, Assendelft.
- Vogelwerkgroep Avifauna West-Nederland, 1981. Randstad en Broedvogels, Tilburg.

Fred Cottaar, Lutulistraat 42, 2037 CB Haarlem, fred.cottaar@tiscali.nl.